

Verslag over de raadpleging over het Groenboek: "Naar adequate, houdbare en zekere Europese pensioenstelsels"

Presentatie door de Commissie

1. Resultaten van de raadpleging en het door het Groenboek aangezwengelde debat

In het kader van de raadpleging zijn bijna 1 700 reacties ontvangen, waaronder meer dan 350 van regeringen van lidstaten, nationale parlementen, bedrijfs- en vakbondsorganisaties, maatschappelijke organisaties en vertegenwoordigers van de pensioensector. De EPSCO- en de ECOFIN-raden hebben het Groenboek toegejuicht. De bijdragen van het EP, EESC en CoR zijn in februari 2011 ontvangen.

De reacties van de voornaamste belanghebbenden bieden een ruim scala aan goed onderbouwde standpunten over het Europese kader inzake pensioenen en pensioenkwesties in het algemeen, die vorm helpen geven aan de verschillende in aanmerking te nemen beleidsopties.

Bovendien hebben in heel Europa meer dan 100 vergaderingen met belanghebbenden plaatsgevonden, waarbij de commissarissen Andor, Barnier en Rahn of hun diensten betrokken waren. Naar aanleiding van de raadpleging hebben alle lidstaten bijdragen ingediend. Belangrijk is dat zij het mogelijk heeft gemaakt dat bij de nationale beraadslagingen meer met vergelijkende Europese perspectieven rekening kon worden gehouden.

De meeste **lidstaten** willen hun inspanningen meer richten op de verbetering of de verdieping van het bestaande Europese beleidskader inzake pensioenen dan op de uitbreiding daarvan. De meeste lidstaten juichen echter tezelfdertijd een versterkte coördinatie van het economische beleid toe.

In het **Europees Parlement** hebben de ECON-, IMCO- en FEMM-commissies hun bijdrage bij EMPL als commissie ten principale ingediend en de door het EP goedgekeurde definitieve tekst weerspiegelde goed de verschillende standpunten en kon rekenen op zeer brede steun. Het verslag ondersteunt de holistische aanpak waarvoor de Commissie in het Groenboek heeft gekozen en roept op tot goed gecoördineerde beleidsmaatregelen om de met elkaar verweven kwesties van toerekenbaarheid, duurzaamheid en zekerheid aan te pakken.

Nationale gebeurtenissen in verband met pensioenen zoals de goedkeuring van ingrijpende pensioenhervormingen in Griekenland en Frankrijk vormden de achtergrond van de bezinning over het Groenboek. Gebeurtenissen in sommige Midden-Europese lidstaten brachten ook het belang van de behandeling van systemische pensioenhervormingen in het **stabiliteits- en groeipact** aan het licht.

Op het sleutelgebied van de **beleidscoördinatie** werd de raadpleging overschaduwde door de gebeurtenissen als gevolg van de ernstige schuldencrisis. Het pakket inzake de versterkte coördinatie van het economische beleid en de verwijzingen naar specifieke maatregelen met het oog op de modernisering van de pensioenstelsels in het jaarlijkse overzicht van de groei

zullen belangrijke wijzigingen in het Europese kader voor pensioenen teweegbrengen en van de Europese Raad kan een verdere stimulans worden verwacht.

Reacties in verband met het pensioenkader en de pensioenleeftijd

[Vragen 1-2]) Uit de reacties op het Groenboek blijkt dat **verbeteringen in het bestaande pensioenkader van de EU** mede kunnen zorgen voor de duurzaamheid van de overheidsfinanciën. Sommige respondenten vinden dat het EU-niveau met geharmoniseerde maatregelen op het gebied van de pensioenindicatoren kan bijdragen tot het voeren van een goed onderbouwde en openhartige discussie over relevante pensioenbeleidskwesties en tot het aanpakken van de uitdagingen op EU-niveau. Veel respondenten onderstrepen dat dergelijke aanpassingen moeten worden doorgevoerd in de bestaande kaders, die over het algemeen adequaat worden geacht. De sociale OCM wordt beschouwd als het juiste instrument voor de ondersteuning van de inspanningen van de lidstaten om de toereikendheid van de pensioenen te versterken.

[Vragen 3-4] Een hogere **effectieve pensioenleeftijd** wordt algemeen nodig geacht. Terwijl deze volgens sommige respondenten door nationale beleidsmaatregelen in overleg met de sociale partners moet worden vastgesteld, stellen andere voor dat de pensioengerechtigde leeftijd zich moet ontwikkelen in lijn met de levensverwachting. Enkele respondenten opperen daarentegen dat rekening moet worden gehouden met de levensverwachting of de gezonde levensverwachting van verschillende beroepen. Het EP beveelt aan dat prioriteit wordt gegeven aan maatregelen die ervoor zorgen dat de werknemers tot hun pensioengerechtigde leeftijd kunnen blijven werken. Talrijke respondenten onderstrepen dat pensioenhervormingen moeten worden gekoppeld aan een actief arbeidsmarktbeleid, mogelijkheden voor een leven lang leren, doeltreffende socialezekerheids- en gezondheidszorgstelsels en de verbetering van de arbeidsomstandigheden. Er worden banden met veel elementen van de Europa 2020-strategie gelegd, waaronder de noodzaak van een grotere participatie op de arbeidsmarkt en het effect van het pensioenbeleid op de armoedecijfers. Het EP stelt voor om de holistische doelstellingen van het Groenboek op te nemen in de Europa 2020-strategie.

[Vraag 14] De respondenten erkennen dat de EU een zeer belangrijke rol speelt bij de **beleidscoördinatie** van het pensioenbeleid door het vergemakkelijken van de surveillance, de coördinatie en het wederzijds leren tussen de lidstaten. Het bestaande kader van de OCM, het Pensioenforum en meer in het algemeen het SGP en de Europa 2020-strategie wordt als ruim voldoende beschouwd. Maar een verdieping van het bestaande kader, bijvoorbeeld door een nauwere samenwerking tussen het EPC en het SPC, zou belangrijk zijn. Het EP was van mening dat een Europees pensioenplatform met vertegenwoordigers van de EU-instellingen en alle belanghebbenden nuttig zou zijn, en dat, om overlappingsen te vermijden, rekening moest worden gehouden met het bestaande "pensioenforum".

Reacties in verband met regelgevingsgerelateerde kwesties

[Vraag 5] De meeste respondenten waren voorstander van een herziening van de **IBPV-richtlijn** om juridische onzekerheden in verband met grensoverschrijdende activiteiten te verduidelijken en deden suggesties over de wijze waarop dit zou kunnen geschieden.

[Vragen 6-7] Er was algemene steun voor het slechten van de door pensioenregels opgeworpen obstakels voor mobiliteit, maar er was minder overeenstemming over wat dit in

de praktijk zou betekenen. De meeste respondenten die de kwestie van de **coördinatie van de socialezekerheidsstelsels** in het kader van Verordening 883/2004 aansneden, vonden dat de coördinatie goed functioneerde en dat het niet nodig was om deze verordening te wijzigen of de werkingssfeer daarvan uit te breiden.

Bijna alle respondenten die aandacht besteedden aan de **meeneembaarheid van aanvullende pensioenen** ondersteunden een initiatief op EU-niveau. De coördinatieaanpak type Verordening 883 werd niet geschikt geacht voor aanvullende pensioenregelingen en de meerderheid was fel tegen het idee om opnieuw over overdrachten te praten.

De op verwerving en behoud van pensioenrechten gerichte aanpak die de laatste jaren is gevolgd, heeft brede steun gekregen, ook vanuit het EP, maar andere respondenten bleven daar sterk tegen gekant. Het idee van een traceringsdienst werd op grote schaal toegejuicht, waarbij evenwel, ten minste voorlopig, de nadruk werd gelegd op diensten op nationaal niveau.

[Vraag 8] Wat de op **kapitaaldekking berustende pensioenregelingen en -producten** betreft, vonden werknemers, gepensioneerden en verzekeringsmaatschappijen het nodig om de EU-wetgeving te herzien om te zorgen voor de nodige samenhang op het gebied van regelgeving en toezicht. Werkgevers en pensioenfondsen stonden minder open voor verdere EU-initiatieven.

[Vraag 9] Wat de middelen betreft om te zorgen voor een goed **evenwicht tussen risico, zekerheid en betaalbaarheid**, vond men dat de EU bindende regelgeving moest vermijden en in plaats daarvan relevante nationale regelgeving of een niet-bindende EU-code moest aanmoedigen (aanbeveling).

[Vraag 10] De kwestie van een **solvabiliteitsregeling voor pensioenfondsen** werd het meest aan de orde gesteld door werkgeversverenigingen, pensioenfondsen en dienstverleners, met weinig inbreng van leden en begunstigden. De meeste respondenten waren voorstander van een risicogebaseerd toezicht, waarbij werd geopperd dat de inhoud belangrijker is dan de vorm. De juiste aanpak moet gericht zijn op de aard en de duur van de pensioenverplichtingen, rekening houdend met de aanvullende risicobeperkende veiligheidsmechanismen waarover de pensioenfondsen beschikken. Het EP is van mening dat i) de financiële markten slechts efficiënt kunnen functioneren wanneer er vertrouwen bestaat, waarvoor solide prudentiële regels voor financiële instellingen, waaronder IBPV's, vereist zijn en dat ii) de kwalitatieve elementen van Solvabiliteit II een goed uitgangspunt vormen voor de verbetering van het toezicht op IBPV's.

[Vraag 11] De respondenten zijn het eens over de noodzaak van de **bescherming tegen insolventie van de premiebetalende werkgevers**, maar alleen het EP en een minderheid van respondenten willen verdere EU-wetgeving, omdat deze kwestie volgens de meerderheid het best op nationaal niveau geregeld kan worden. De uitvoering van de bestaande EU-wetgeving en de doeltreffendheid van de nationale maatregelen moeten worden geanalyseerd voordat wijzigingen in het wetgevende kader van de EU worden overwogen.

[Vraag 12] Wat de modernisering van de **minimale vereisten voor de verstrekking van gegevens over pensioenproducten** betreft, onderstreepten de respondenten, waaronder het EP, de noodzaak van duidelijke en vergelijkbare informatie en de meeste respondenten waren van mening dat er een potentieel voor een EU-meerwaarde bestaat.

[Vraag 13] Hoewel zij het belang van goede **standaardopties** voor participatie en investeringen bij het opzetten van pensioenregelingen erkenden, zagen weinig respondenten de noodzaak of zelfs de technische mogelijkheid in voor de ontwikkeling van een gemeenschappelijke aanpak op EU-niveau.

2. Volgende stappen

Een "**Witboek over pensioenen**" is gepland voor het derde kwartaal van 2011 en de herziening van de IBPV-richtlijn voor het vierde kwartaal. Op grond van de reacties en de holistische aanpak in het Groenboek zullen in het Witboek de voornaamste te ontwikkelen maatregelen worden aangegeven.

In het **jaarlijkse verslag over groei** heeft de Commissie aan de lidstaten duidelijke adviezen over de pensioenhervormingen verstrekt: verhoging van de pensioenleeftijd en koppeling aan de toename van de levensverwachting; vermindering van vervroegde uittreding en vergroting van de prikkels om oudere werknemers in dienst te nemen; bevordering van aanvullend privésparen om het pensioeninkomen te verbeteren; en bewustmaking van het effect van de pensioenuitgaven op de duurzaamheid en de toereikendheid van de overheidsfinanciën op de lange termijn.

In de bilaterale contacten met de lidstaten over de **nationale hervormingsprogramma's** zal de Commissie gevolg geven aan de gegevens van het jaarlijkse verslag over groei op een wijze die relevant is voor de afzonderlijke lidstaten, waarbij zal worden gezorgd voor een goed evenwicht tussen de sleutelfactoren toereikendheid, duurzaamheid en veiligheid, zoals aangegeven in het Groenboek.

Vraag voor discussie:

Hoe kan EPSCO de werkzaamheden in verband met de verdieping en de uitbreiding van het Europese kader voor pensioenen ondersteunen en de inspanningen in Europa 2020 onderbouwen om de lidstaten te helpen om de effectieve pensioenleeftijden te verhogen en daardoor zowel de toereikendheid als de duurzaamheid van hun pensioenstelsels te verbeteren?